

Keskusteluista kokoelmahallintaan

Kohteena Nokia Datasiirto –kokoelma

Emilia Västi

tutkija, Tekniikan museo

emilia.vasti@tekniikanmuseo.fi

MUSEUM
OF TECHNOLOGY

Nokia datasiirto -kokoelman dokumentointiprojekti

Tänään käsittelyssä:

1. Projektin lähtökohdat: kokoelma ja aktiivinen “modeemiyhteisö”

2. Pohdintoja projektin suunnitteluvaiheessa

- Miten yhdistää fyysinen kokoelma ja asiantuntijoiden muistot työuriltaan?
- Mikä on toimivin yhteistyön tapa?
- Mikä on optimaalinen objektikohtaisen tiedon määrä kokoelmahallintajärjestelmässä ja FINNASSA (kun museoesineenä on teollisesti valmistettu tuote)?

→Ratkaisuna Keskusteluhaastattelut

→Ratkaisuna Merkitysanalyysimenetelmän hyödyntäminen

Nopea yhteenveto ja mistä lisätietoa..

Nokia Datasiirto -kokoelma ja työyhteisö projektin lähtökohtina

- Nokia Datasiirto -osaston henkilökunta on kerännyt kehittämiään datasiirtolaitteita 1980-luvulta lähtien. Nokialla kokonaisuutta kutsuttiin ”modeemimuseoksi”.
- DNWP (Nokian spin-off) lahjoitti kokoelman Tekniikan museolle vuonna 2015.
- Museossa kokoelmaa hallinnoidaan ”Nokia Datasiirto” –alakokoelmana, joka sisältää 90 laitetta. Se koostuu kuuden vuosikymmenen (1960-2010-l.) aikana tuotannossa olleista laitteista. Esineiden lisäksi museolle lahjoitettiin manuaaleja, diplomitöitä ja muuta modeemeihin liittyvää aineistoa.
- Taustalla aktiivinen ja innostunut työyhteisö. (Datasiirto -reunion museolla ja sen innoittama museotyöryhmä verkossa!)

Dokumentointiprojektin alkaessa 2018

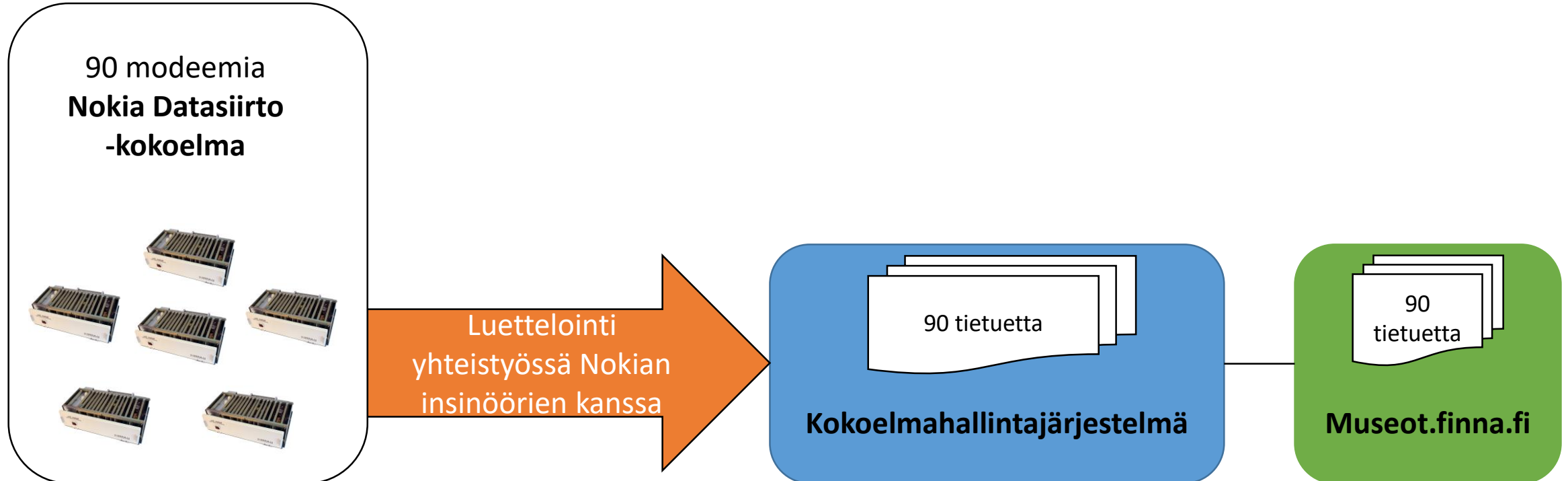
- Tavoitteina oli ...
 - Kutsua Nokia Datasiirrossa työskennelleitä aktiiveja museolle ja tallentaa kokoelmaan liittyvää lisätietoa (lähtökohtana oli ainoastaan suppea Excel-lista esineistä)
 - Luetteloida kokoelman modeemit (90kpl) ja julkaista osa tiedosta Finnassa
- Miten yhdistää tavoitteet toimivalla tavalla?
- Mikä on optimaalinen objektikohtaisen tiedon määrä kokoelmahallintajärjestelmässä ja FINNASSA (kun museoesineenä on teollisesti valmistettu tuote)?
- Entä mikä on sopiva yhteistyön tapa “modeemiyhteisön” kanssa? Edetäkö luottelointilähtöisesti vai muulla tavalla?

VAIHTOEHTO 1: Työpaja = Luettelointiapu

Miksi ei?

- Kokoelmahallintajärjestelmässä ei toistaiseksi ole toimivaa tapaa linkittää ja ryhmittää yksittäisiä esineitä (yksinkertaista asiasanoitusta lukuunottamatta), joten esimerkiksi tuotekehitykseen liittyvät useita esineitä yhdistävät tarinat jäisivät kirjaamatta – ehkä myös kertomatta.
- Vaatii osallistujilta ajallista sitoutumista.

→ Innostavampi ja kevyempi osallistava yhteistyötapa tarpeen!

Luetteloinnin rinnalle työpajoja (tallennettavat keskusteluhaastattelut)

- Esineillä keskeinen rooli – vapaamuotoiset haastattelut tapahtuvat kokoelman äärellä
- Avainkysymys: Mitkä kokoelman esineet ovat mielestäsi merkittäviä ja miksi?
- Näkökulma erityisesti laitteiden tuotekehityksessä ja markkinoinnissa
- Osallistujat koulutukseltaan insinöörejä, pitkät työurat Nokia Datasiirto –osastolla

Työpajat

- Työpajat yhä käynnissä: yhteensä 6-10 työpajaa (2018-2019)
- Sekä pienryhmiä että yksittäisiä osallistujia (sama ohjelmarunko), osallistujia yhteensä 10-20
- 3h/työpaja –tutkija ja kokoelmapäällikkö osallistuvat

ENNAKKOON

1. Kysely verkossa (30min)

- Museolle:
Tieto talteen osallistujien opinnoista, työhistoriasta → mahdollisuus muokata haastattelurunkoa
- Osallistujille:
Lista esineistä ja avainkysymykset ennakoon

MUSEOLLA

2. Alustus (30min)

- Tavoitteiden ja avainkysymysten läpikäynti
- Lupalomakkeet
- Käytännön ohjeet

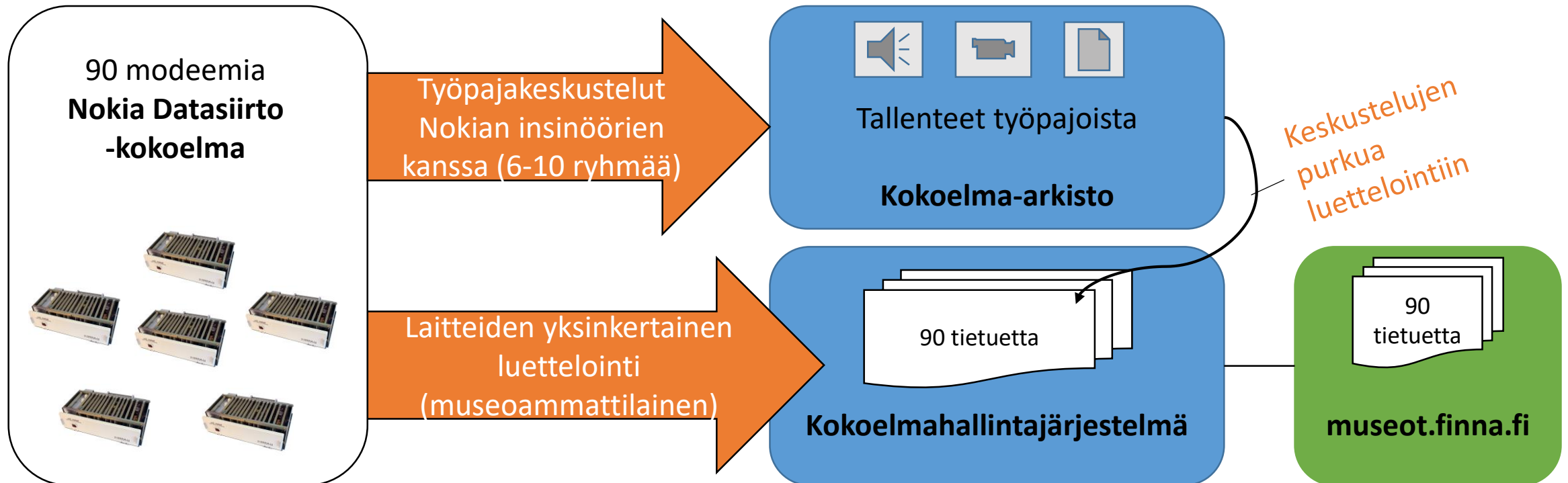
3. Keskustelu (1 - 2h)

- Esineiden inspiroima keskusteluhaastattelu
- Tallennetaan (audio, video)

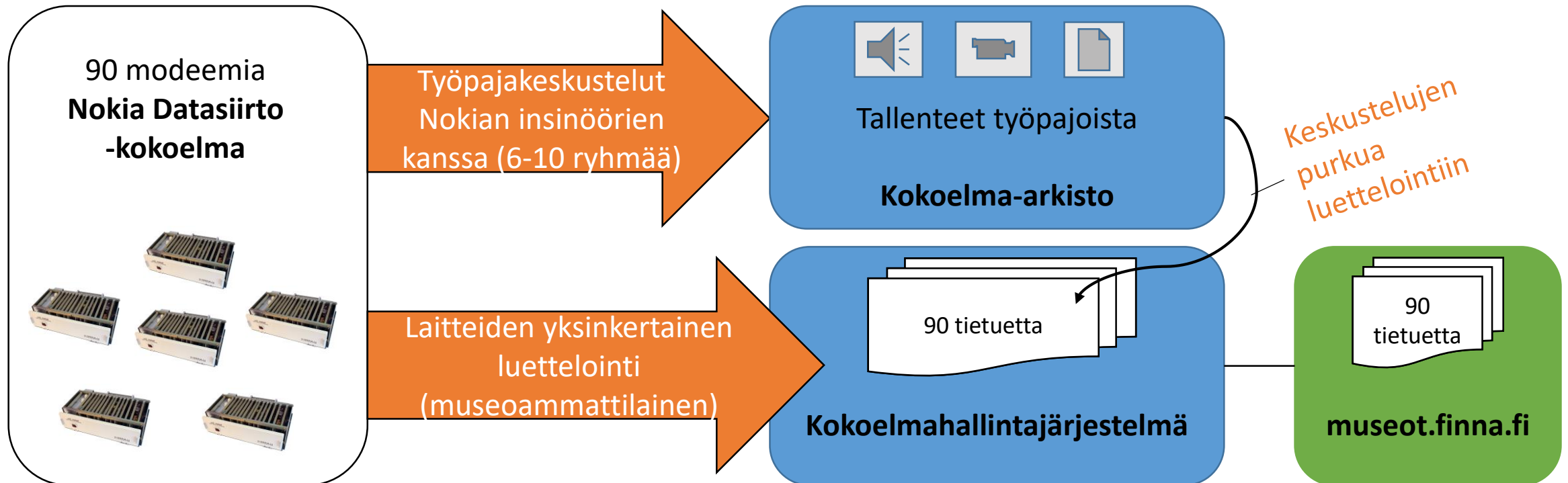
VAIHTOEHTO 2: Keskustelutyöpajat ja luettelointi, jossa kerättyä tietoa siirretään yksittäisille luettelointilomakkeille

- Kevyt työpajamalli mahdollistaa osallistumisen mahdollisimman monelle. Erilaiset näkökulmat keskusteluissa täydentävät toisiaan.

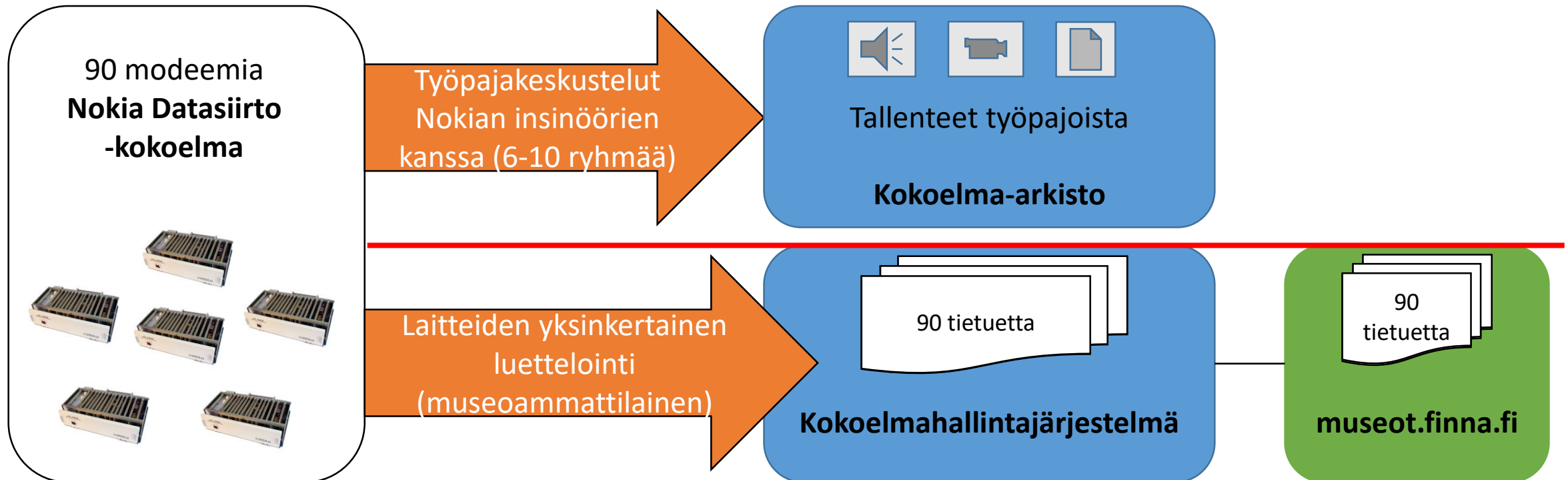

VAIHTOEHTO 2: Keskustelutyöpajat ja luettelointi, jossa kerättyä tietoa siirretään yksittäisille luettelointilomakkeille

- Vääristääkö menettely luettelointitietoa? Onko tuloksena sattumanvarainen arvoluokitus?
- Annetaanko pienen ryhmän mielipiteille liikaa painoa? Kenen mielipiteet, muistikuvat ja näkökulmat ovat tärkeitä kun tallennetaan teollisesti tuotettuja laitteita?
- Onko 6-10 keskustelun ja vielä useamman tarinan pilkkominen lomakkeille mahdollista ja järkevää?

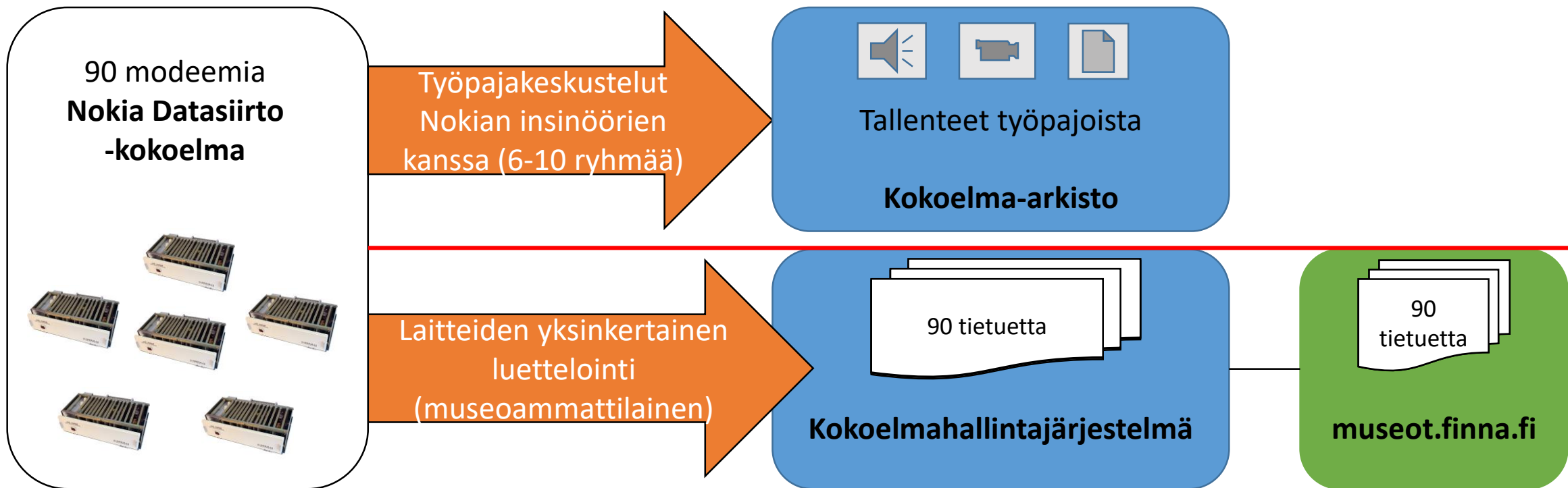
VAIHTOEHTO 3: “Muurimalli” eli suppeat faktat luetteloinnissa ja työpajakeskusteluiden tallenteet arkistossa

VAIHTOEHTO 3: “Muurimalli” eli suppeat faktat luetteloinnissa ja työpajakeskusteluiden tallenteet arkistossa

Ongelma:

- Projektissa kerätty tieto unohtuu arkistoon ja jää vain osallistujien tietoon. Kuinka jakaa keskusteluhaastatteluissa saatua tietoa?

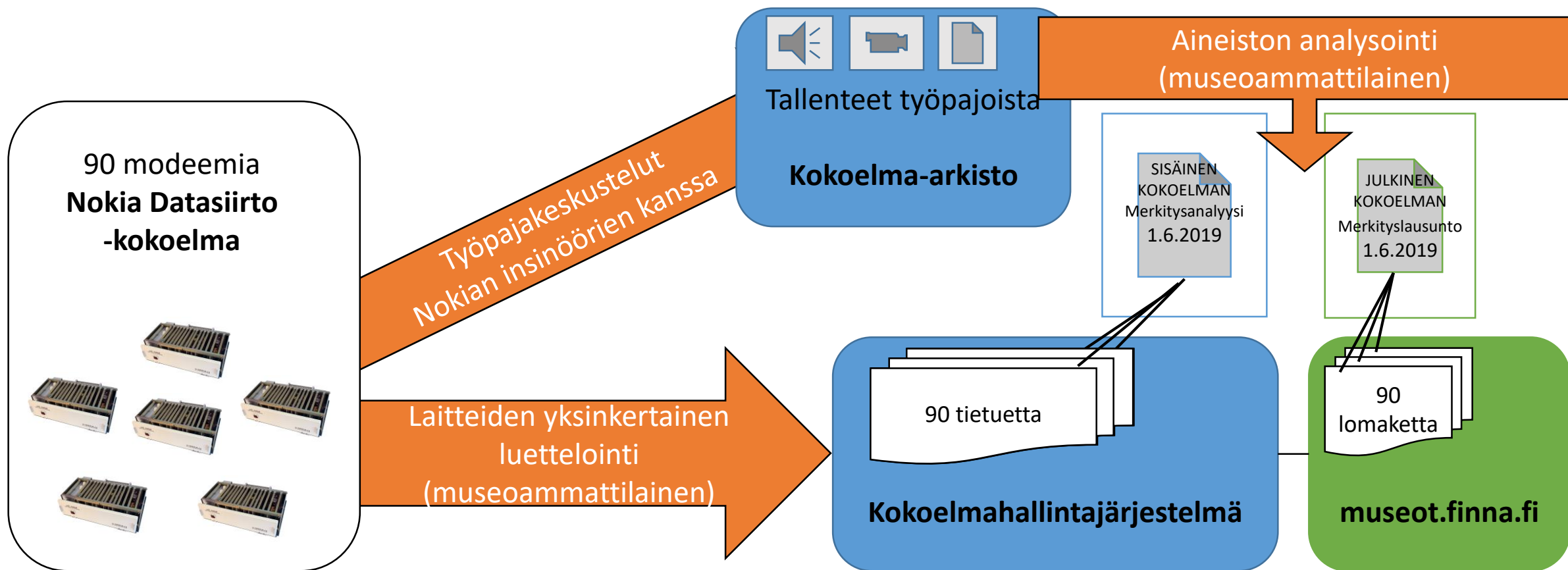

VAIHTOEHTO 4: Ratkaisuna merkitysanalyysi kokoelmalle

- Merkitysanalyysi ja lausunto **muodostavat linkin** luetteloinnin ja työpajadokumentaation välillä
- Analyysi ja lausunto tarjoavat kokoavan, mutta itsenäisen lisä-**tietotason** kokoelmasta
- **Laaditut asiakirjat toimivat teasereina** kokoelmaan ja työpajatalienteisiin perehtymiselle!

Merkitysanalyysimenetelmä
(Häyhä, Jantunen & Paaskoski 2015)

Significance 2.0
(Russell & Winkworth 2009)

Miksi suppeahko luettelointitaso koettiin lopulta parhaaksi ratkaisuksi?

- Kun **luettelointitieto** pidetään mahdollisimman “merkitysvapaana”, kokoelman tai sen yksittäiset esineet voi helpommin kiinnittää myös rinnakkaisiin tulkintoihin ja näkökulmiin.
- Taustalla erityisesti hyvä kiteytys Merkitysanalyysimenetelmässä:
*”Merkitysanalyysi on myös tutkimuksellinen ja tulkinnallinen menetelmä. Analysointi edellyttää tutkimuksellista otetta ja sen lopputulos on aina analyysin **tekijän tai tekijöiden tulkinta**. Merkitysanalyysi on jatkuva prosessi; **se tarjoaa mahdollisuuden myöhempiin uudelleen arviointeihin ja uusiin tulkintoihin**. Se täydentyy tiedonkartunnan ja tutkimuksen kautta ja uusien intressitahojen tarkastellessa ja merkityksellistäessä objekteja tai kokoelmia. Merkitysanalyysin yhteisöllisyys toteutuu siten myös uusien toimijoiden ja sidosryhmien tuottamien uusien tulkintojen kautta ajan myötä”* (Häyhä, Jantunen & Paaskoski 2015, 9)
- Koko kokoelmaa avaava merkitysanalyysi ja päivätty merkityslausunto tarjoavat hyvän lisän suppealle luettelointitiedoille. Niissä on mahdollista (ja tulee) tuoda kootusti ja läpinäkyvästi esille osallistujat (työpajat, yhteenvedon kirjoittaminen) ja työpajoja sekä kokoelman vastaanottoa koskevat näkökulmat ja valinnat. Merkitysanalyysissa on myös mahdollista nostaa analyysissa avainesineiksi nimettyjä esineitä ja tehdä muita nostoja.

Päätelmä pähkinäkuoressa

- Merkitysanalyysi tarjoaa hyvän läpinäkyvän kehyksen myös teollisesti tuotettujen laitekokonaisuuksien tai kokoelmien dokumentoinnille, joissa ensikäden tietoa on saatavilla useista lähteistä ja useista näkökulmista!
- **Kiitos kollegoille toimivasta työvälineestä!** Häyhä, Heikki, Sari Jantunen ja Leena Paaskoski. 2015.
”Merkitysanalyysimenetelmä.” Suomen museoliiton julkaisuja.
<http://www.museoliitto.fi/doc/Merkitysanalyysimenetelma1.pdf>

Haluatko tietää...

Miten Nokia Datasiirto -kokoelman dokumentoinnissa inspiroiduttiin "Photo Elicitation" -metodista?

Miksi esineisiin SAA koskea?

Miten museokävijöiden näkemyksiä modeemeista hyödynnettiin projektissa?

....Lisää työpajojen käytännön järjestelyistä ja työpajakokemuksista?

Lue lisää tuoreesta julkaisusta:

Documenting the Heritage of Nokia—From Discussions to Catalogue

<https://www.mdpi.com/journal/heritage>

KIITOS!

Esityksen kuvat: Tekniikan museo 2015, 2018

